

7. horarum itinere, quantum descensus Bethoron distat ab Azeca, persecta sit? Voces illae apud Hebraeos lapides grandinis, non grandinem tantummodo significant duritie & magnitudine lapides referentem, quemadmodum contrarie sententiae Authores insinuare videntur; sed prono sensu exprimunt grandinem lapidum, sive lapides instar grandinis, eodem nempe impetu & copia ruentes. Plura suppetunt similitum expressio, & transpositionum exempla; ita pro lampade incensa lampas ignis, pro zelo ardenti ignis zeli, pro igne Urbis subjecto Urbem in ignem convertere usurpatur.

Tandem ea generalis regula revocanda

est, nunquam scilicet figurato, & improprio sensu utendum esse, cum litera satis pronum & naturalem alterum exhibet. Est autem, quam nos producimus, interpretatio literae magis consona; quippe quae Textum legentibus prima occurrit, nihilque habet in contrarium, quod non facile dissolvatur. Lapidum pluviam ad Physicam regulas ita revocare conati sumus, ut habeamus persuasum, nihil contra illam opponi, quod etiam contra grandinem non possit. In hoc autem hypothese de grandine superat, quod Scripturae literam pro se habeat. Quid igitur nos ab illa retraxerit?

DISSERTATIO

DE REGIONE IN QUAM CHANANÆI

PULSI A JOSUE SESE RECEPERUNT.

BELLUM à Josue cum Chananeis gestum, vicisque, quibus mox ab Israelitarum ingressu universa illorum regio agitata fuit, majoris momenti res est, quae ipsa granditate sua ac singularitate in lectione hujus historiae occupatos animos maxime teneat. Integra gens florentissima & potentissima jam inde à pluribus seculis ad excidium sententia damnata, peti se inopinatio sentit ab exercitu 600000. virorum, quos Imperator agebat à Deo constitutus, ejusque autoritate munitus, justificationibus directus, ac tandem favore polens. Quem insuper astra, & elementa revererentur, qui vel ipsa prodigia militare pro se in hostes Domini sui cogit. Accedebat Deus ipse summè potens exercitum manu in Chananeos pugnans, terrorem in eorum exercitum incutiens; tum autem corda eorum obdurans, oculos ad saniora discernenda consilia obcaecans, ac tandem in tantis rerum angustiis arma sumere cogens, quod scilicet in manus populi sui illos traderet. Captos autem jubet Deus anathemati devoveri, cavens, ne quis unquam ex illis excidio totius gentis superstitis esse permittatur, quin & omnia ferro & igni expiari, ne quid reliqui maneret de gente, cujus crimina ad summum malorum deducta Caelum ipsum sollicitaverant.

In ea Chananeorum rerum turbatione, partim ad arma pro defensione rerum suarum confugerunt, atque actu belli assumpti sunt, partim praesentissimum periculum declinatori spontaneo exilio solum vertebant. Postquam igitur in nostro Commentario bellorum Domini, atque armorum Josue eventus omnes prosecuti sumus, re-

bus rerum ordo postulat, ut de illis sermonem faciamus, qui prompta in alias regiones secessione salutis suae consuluerunt. Cum autem nusquam in Libris sacris certa appareant loca, quod populus ille transmigravit, nos varias orbis regiones percurrentes illarum vestigia, si qua poterimus, detegere conabimur.

Qui de hoc argumento egerunt, non satis conveniunt inter se; alii enim in Aegyptum recessisse Chananeos autumant, alii in regiones Africae Laterales, quae parte Occidentem, & Septentrionem respicit. Sunt qui Europam tenuisse, sunt qui Americam maluerint. Suspiciantur tandem alii per varias Mediterraneae Insulas, & continentis loca varia sparfos illos fides fixisse suas, quibus favere Scriptura 2. Esd. 9. 22. videtur, ubi dispersos dicit Chananeos per varia Mundi clymata (a). Sed aliis unum omnibus locum assignare visum est. Sunt qui ex septem populis Chanaanitidem tenentibus ex singulis portionem aliquam fugisse Israelitas teneant; sunt vicissim qui solos Jebusaeos, & Gergesios id coepisse consilium statuunt. Hec on niam modo in examen revocanda sunt.

Authores Judaei narrant (b), sub ipsum Chanaanitidis ingressum tria haec populorum optio à Josue proposita. Primum, ut libera esset singulis, qui maxime voluissent, recedendi facultas. Secundum, se receptorum eos, qui pacem postulaissent, foedusque se cum illis initura. Tertium tandem, quicumque propositis conditionibus non annuisset, illis indicere se bellum scirent. Unus super triginta Chananeorum Reges, bellum paci praeferebant exterminati sunt, Gabaonitae pacem elegerunt, & foedus. Gergesaei fugam in Africam. Paria fermè Maimonides prodit [c]. Josue

a Tachlekem. lephbeah.

b Gemarr. Jos. Josol. tit. Schebit c. 6.

c Halac. Melc. c. 6.

ne, inquit ille, missis ad Principes Chananeorum caduceatoribus, hac variis epistolis scripta denunciari mandavit. Ex illis aliæ habebant: Fugam capiat si quis maluerit; aliæ: Dedit se quicumque voluerit; postremæ tandem: Bellum eligat quicumque bello delectatur. Addit autem solus Gergesios, Domini verbis fidem habentes, in Africam secessisse. Inter Hebraeos, reliquis omnibus pacis conditiones propositas statim recusantibus, uni Gabaonitæ foedus per dolum à Josue subduxerunt. Caeteri omnes in bellum conversi sunt.

Sed quem potissimum Africae locum selegerunt Gergesaei? Silent id quidem Rabbinii, illud tantummodo prodentes, sub Alexandro Magno (d) venisse illos postulat à Rege, ut in propriam regionem, ab Hebraeis olim usurpatam, restituerentur. Vocati ad dicendum causam Judaei responderunt, nihil se quidem Gergesaeis debere; quin potius sibi restituendos esse Gergesios tanquam mancipia fugitiva Domini; rescindenda insuper damna, quae fraudatâ tot annorum servitute populo intulissent. Probat eam quidem Gergesiorum servitutem ex maledicto Noemi in Chanaan, ex quo Gergesaei descendissent: Maledictus Chanaan: servus servorum erit (e). Significaverunt autem nihil esse exploratum magis, quam quod fugâ se subduxissent. Stabat jam Hebraeis sententia, cum Gergesaei de causa sua desperantes damnationem promptâ secessionis eluserunt. Haec quidem Rabbinii, nec sanè aliam merentur fidem, quam quae praclaris tot fabularum fabricatoribus debetur. Josue ipse de se testatur Gergesios vicisse (f), quorum reliquiae adhuc Jesu Christi aetate restabant (g). Sed haec saltem, quamquam non vera, veterem demonstrant traditionem, Gergesios scilicet in Africam transmigrasse.

Narrant ex Rabbinis quidam (h), sparfo de adventu Hebraeorum in suam provinciam rumore, atque eas illi destinari sedes intelligentes, in fugam versos, arva reliquisset caelis arboribus, & obstructis fontibus deserta, evertisse Urbes, ut novis incolis nihil praeter solum maneret. Harum facile gentium (i) pars in Aegyptum, pars in Africam, Germaniam, & Illyricum secessit. Hanc de Germania opinionem propugnat Genebrardus, contendens, vastam illam regionem, non secus ac occidentalem omnem tractum, deserta fuisse loca, quo tempore Chananeis dispersi per Orbem errabundi vagabantur. Chananeos autem in ea transmigrasse deserta probat ex rudi illa extremaque barbarie veterum Germanorum, quos inter Scythas Plinius accenset [k]. Genebrardi judicium minus probasse Serrarius videtur (*), in eo maxime quod ille in veteres Germanos iniquior fuisset, quamquam alioqui idem Serrarius ultro fatetur Rabbinum Abenezram, alioque ante illum, constituisse in Germania Chananeos; sicut & vernaculam Germanorum linguam aliquid habere cum Hebraea & cum Chaldaica po-

tissimum affinitatis animad vertit. Sed quam illi viam in Germaniam contententes tenuerint? Casus an datâ operâ eò se contulerunt? Quam illi Germania regionem frequentarunt? Qua tandem conjecturâ de illorum in eam regionem adventu instrumur? An Rabbinis solo verbo asserentibus credendum?

Non desunt, [l] qui Chananeorum incommo in longiori via percurrendâ parcentes, non aliò migrasse illos credant, sed agris cultis atque commodis locis relictis in ardua contendisse, ibique excisis in saxo aedibus ab Hebraeorum armis intutum se recepisse. Ex his cavernis, quae veteri traditione effugium Chananeis praebuerant, nonnullas extasse ad Jericho suâ etiam aetate prodit Historia Lausiaca Scriptor Palladius. Sed hanc opinionem licet probabilissimam censeam, facile enim Chananeis in montibus sese continentes diutius sedes suas defenderunt, quam caeteri inferiora incolentes loca: vix tamen in animam induxerim, nihil ultra deferendum esse vetustissimâ de fuga Chananeorum traditioni, quam ut diffugisse illos ex inferioribus ad superiora credamus. Quare gentis colonias in locis ab Hebraeorum cognitione distitis quarendas nobis proponimus.

Recepta magis, quaeque majorem verè speciem praeferebat sententia tenet, Chananeos fugâ dilapsos in Africam migrasse. Consentunt in hanc rem vetustissima Hebraeorum scripta, quibus eruditissimi Interpretes suffragantur. Convenit & Gemarra Jerosolymitana, cujus in superioribus sententiam produximus. Diffugisse primùm in Aegyptum tradit Procopius (m), ubi plus nimio aucti, cum sibi in ea regione permixtas sedes angustiores pro numero hominum experirentur, in imas Africae regiones migrarunt; ubi excitationis Urbibus quamplurimis, atque per adjacentes regiones omnes dilatati totum latè tractum ab Aegypto usque ad Columnas Herculis occuparunt, veteri semper retento sermone, aliquantò tamen corrupto, sed non ita prorsus, ut Phoeniciam originem non referat apertissimè. Ejus gentis perpetuum monumentum, addit idem Procopius, extant in vetustissima urbe Tingitana ab ipsis condita, marmoreae candidae columnae duae juxta majorem fontem erectae hanc praeferentes Phoenicis characteribus inscriptionem: Nos gens sumus, qui praeconem Jesu filium Nave fugientes in tutum recepti sumus. Porro hos Tingitanæ urbis incolae regionem illam & sedem & matrem habuisse, ut ex ea nati non eò translati fuissent, recepta erat Africanorum traditio, inde facile duceus originem, quod nulli hominum illis vetustiores agnoscerentur. Ferebant autem Antæum primum eorum Regem è terra prognatum singulari praelio cum Hercule certasse.

Si vera prodat Procopius, fateamur oportet, ejus saltem aetate opinionem, quae Tingitanos ex Chananeis fugâ dilapsis sub Josue accersit, obtinuisse; quin & ea tradidi.

l Pallad. Hist. Lausi. cap. 106.

m De Bello Vandal. l. 2. c. 10.

d Talmudici Perec Cbelech apud Schikard. de Jure Regni pag. 111.

e Gen. 9. 24.

f Josue 24. 11. g Matth. 3. 18.

h Targ. in cap. 3. 5. Cap. sic.

i Vide in Se. der Olam & Genebr. Chron. ad an. 2709.

k Plin. l. 4. cap. 12. * In Josue cap. 12. 9. 6.

